

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus III. Argumentum. Patronus alienans bona Ecclesiæ Patronalis contra expressam prohibitionem Fundatoris sub pœna cadicitatis, an & quando privetur Jurepatronatus, & fiat locus substitutioni ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

cipum Sacri Romani Imperii, non ut sibi confuleret, cum Principis Sacri Romani Imperii titulum à suo sanguine obtinuerit, sed ut Ecclesiam suam, suosque in Archiepiscopatu Successores novis cumulare honoribus, ob tanti Principis beneficentiam aliquatenus remunerandam decrevit, ut ex redditibus Mensæ Archiepiscopalis ascendentibus ad annuos sexaginta mille circiter florenos Rhenenses, solverentur quotannis in perpetuum ab Archiepiscopis Strigoniensibus mille floreni Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ, ea imposita lege, ut Canonici celebrare deberent singulis mensibus duas Missas solennes, alteram nempe pro incolumitate Domus Austriacæ, alteram pro refrigerio, & suffragio Animæ suæ, ita tamen ut ex Missis pro incolumitate Domus Austriacæ celebrandis, duæ essent votivæ de Venerabili Eucharistiæ Sacramento cum ejusdem expositione, & ut eo tutius hæc pia voluntas executioni mandaretur, addidit, quod in hypotesi, in qua sui in Archiepiscopatu Successores prædictos mille florenos solvere recusarent, liberum esset Capitulo sine juris strepitu, eorum satisfactionem consequi ex nonnullis decimis ad Mensam Archiepiscopalem spectantibus, nullo alio adhibito iudicio, quam duorum Nobilium Comitatus Nitriensis; Supplicavit proinde pro Apostolica confirmatione, unde proposito dubio in S. Congregatione = *An sit locus confirmationi Apostolicæ* = rescriptum fuit = *Affirmativè juxta modum.*

10 Quæro hic an Rector Ecclesiæ Patronalis unà cum consensu Patroni reducere possit fructus census consignativi ad Ecclesiam spectantis absque Beneplacito Apostolico?

Affirmant *Card. de Luc. de alienat. disc. 6. num. 5. & discept. 14. num. 4. & seq. de censib. & in conflictu legis observat. 201. Carol. Anton. de Luc. ad Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 1. §. 2. num. 4. R. P. D. meus Petra ad Constit. Apostolic. tom. 1. fol. 138. num. 88. Monacell. tom. 4. in supplem. ad tom. 2. fol. 151. num. 146. & seqq.*

Negant verò *Ricc. decis. Cur. Archiep. Neapolitana decis. 134. part. 1. idem resol. 37. part. 2. nu. 4. de Marinis resol. jur. cap. 6. num. 10. & seq. tom. 1. Barus in suo Torcular. Juris resol. 100. per tot Ventrigl.*

in prax. par. 1. annot. 1. §. 2. num. 6.

Quam sententiam negativam amplexa est S. Congregatio Concilii in *Senogallien. Censuum. 2. Julii 1718.* ubi cum quidam Hypolitus ab Officialibus Confraternitatis SS. Sacramenti reductionem obtinuerit fructuum duorum censuum ad rationem quatuor pro centenariò absque Apostolico Beneplacito, rescripsit infrascriptis dubiis, videlicet; Primo = *An Reductio fructuum census sine Beneplacito Apostolico sustineatur in casu &c. & quatenus negativè* = Secundo = *An sit locus revalidationi, & confirmationi contractus Reductionis tam pro præterito, quàm pro futuro* = Ad Primum = *Negativè in casu, de quo agitur* = Ad Secundum = *Negativè quo ad præteritum, reservato jure Hippolyto, agendi contra Priores, qui reducerunt censum, & quo ad futurum arbitrio Eminentiissimi Episcopi* =

ARGUMENTUM.

Patronus alienans bona Ecclesiæ Patronalis contra expressam prohibitionem Fundatoris sub pœna caducitatis, an, & quando privetur Jurepatronatus, & fiat locus substitutioni favore alterius vocati?

SUMMARIUM.

- 1 Patronus alienans bona Ecclesiæ contra expressam prohibitionem Fundatoris sub pœna caducitatis est privatus Jurepatronatus, & factus est locus substitutioni alterius vocati; & num. 21. & 26. Amplia ut num. 2. Intellige, ut num. 8. & 20.
- 2 Scientia prohibitionis alienationis an sit causativa doli?
- 3 Quod Patronus habuerit scientiam prohibitionis alienandi sibi à Fundatore injunctæ, ex quibus colligatur? Vide ibi, & num. 4. & 5.
- 6 Papa non solet derogare foundationibus Beneficiorum præsertim in præjudicium vocatorum.
- 7 Derogare foundationi, & commutare voluntaria.

luntatem Fundatoris, est de reservatis
Papa.

- 8 Patronus alienans bona Ecclesie in hujus utilitatem, & commodum, & urgente necessitate, non privatur jurepatronatus, nec fit locus substitutioni favore alterius vocati, non obstante prohibitione Fundatoris sub pœna caducitatis.
- 9 Prohibitio alienationis bonorum Ecclesie non comprehendit alienationem necessariam, & utilem eidem Ecclesie. Amplia ut num. 10. & 11.
- 12 De requisitis necessariis ad incurrendam pœnam caducitatis, & alias pœnas à jure, vel ab homine institutas; & num. 13. 14. & 15.
- 16 Beneplacitum Apostolicum operatur, ut alienatio sustineatur non obstante quacumque prohibitione Fundatoris.
- 17 Beneplacitum Apostolicum obtentum à Patrono super alienatione prævia narrativa prohibitionis Fundatoris, non est subreptitium.
- 18 Dolus, & malitia quando dicantur deservire in Patrono alienante. & num. 19.
- 22 Prohibitio alienandi Ecclesiam, sive Cappellam unâ cum suis juribus comprehendit non solum Ecclesiam materiale, verum etiam hujus prædia, & bona dotalia.
- 23 Sub prohibitione alienandi Ecclesiam cum suis juribus non comprehenditur juspatronatus, quod non est jus Ecclesie, sed Patronorum.
- 24 Cessa, ac renunciata à debitore, tota hereditate, in qua adsint Ecclesia, hujus Domus, & juspatronatus, favore Creditorum; an, & quando in hœs translata dicantur Ecclesia materialis, hujus Domus, ac juspatronatus. & num. 25.
- 27 Juspatronatus est quid distinctum ab hereditate, & non venit nomine hereditatis.
- 28 Prohibitio alienationis sub pœna caducitatis adjecta in instrumento foundationis beneficij, & ratificata in testamento, inesse dicitur in eodem testamento.
- 29 Jus nominandi potest esse penès unum de familia, quantumvis juspatronatus insti penès hæredes ejusdem familia.

Pars V.

C A S U S I I I.

Prohibuit quidam pius Fundator ejus Filio primogenito, cui reservavit juspatronatus Ecclesie A, alienare hujus bona, sub pœna caducitatis à jurepatronatus favore secundogeniti; Non obstante hac prohibitione Patronus primogenitus prævio consensu Rectoris, ac obtento prius Beneplacito Apostolico cum expressione hujusmodi prohibitionis, alienavit nonnulla bona minus utilia, & fructifera pro reparatione Ecclesie, quæ inevitabilem minabatur ruinam; Hinc secundogenitus prætendit esse factum locum substitutioni contraventionali favore sui ipsius, & ad se spectare juspatronatus; Quæro proinde, an primogenitus Patronus sit privatus in hoc casu jurepatronatus, aded ut factus sit locus substitutioni favore secundogeniti?

Prima consideratione respondendum videtur affirmativè, Patronus namque directè contravenit non solum dispositioni hujus Canonis strictè ei sub pœna privationis juspatronatus occupare, usurpare, & alienare bona Ecclesie prohibentis; verum etiam ipsimet voluntati Fundatoris, dum alienavit bona Ecclesie Patronali per eum assignata; Unde posita expressa, & rigorosa prohibitione alienandi sub pœna caducitatis, manifestè sequitur, quod Patronus privatus remanserit jurepatronatus, & factus fuerit locus substitutioni contraventionali favore secundogeniti, ad quem proinde in hoc casu spectabit juspatronatus, non expectata morte primogeniti alienantis, quem sicuti in ipso momento alienationis Fundator pro mortuo ad effectum retinendi juspatronatus reputavit, illius propterea existentia impedire non poterit, quin ad subsequentem vocatum propter ejus contraventionem æquè, ac in casu obitus successio devolvatur ad Textum expressum in l. Peto luci 71. §. Fratre hærede instituto, & l. Cùm Pater 79. §. Libertis ff. de Legat. 2. & tradunt Actolin. resol. forens. 100. num. 54. & 76. Ciarlin. contro. 43. num. 6. & seqq. Rot. decis. 313. num. 19. par. 10. & decis. 205. nu. 2. & seqq. par. 15. rec. & decis. 702. nu. 1. coram Emerix. jun. & in Romana Primogenitura de Cardellis

O

16. Mar-

16. Martii 1711. §. Inficiari coram R.P.D. Crispo, & in Romana, seu Lucana Primogenitura de Carminatis 9. Aprilis 1717. §. Reftè coram R.P.D. Cerro, & in nostris terminis, in Romana Fideicommissi 22. Februarii 1717. §. Præfatus coram R. P. D. Cerro inferius hic impress. confirmata 25. Junii ejusdem anni §. Præceptum coram eodem, & 22. Junii 1718. §. Conformatas coram R.P.D. Crispo.
- 2 Ponderato præsertim quòd hujusmodi alienatio videtur dolosa, dum fuit facta à Patrono prævia scientia prohibitionis alienandi sibi à Fundatore injunctæ cum caducitatis comminatione; quæ scientia videtur causativa doli, quia eo ipso, quod Patronus egit contra legem à Fundatore præscriptam, & sibi cognitam dissipando bona Ecclesiæ Patronalis, quæ integrè erant conservanda, id semper dolosè factum esse præsumitur. *Rot. decis. 203. n.1. & 2. par. 6. rec. & in Romana Primogenitura de Albericis 3. Julii 1702. §. Minusque refragante, & §. Cum etenim coram R.P.D. Ansaldo, & in Carpentoraten. Fideicommissi 26. Junii 1709. coram bo. me. Caffarello, & in dicta Romana Primogenitura de Cardellis 16. Martii 1711. §. Attamen, coram R.P.D. Crispo.*
- 3 Quod autem Patronus haberit scientiam dicti præcepti, satis colligitur ex eo, quia ipse in actu præsentationis Rectoris Ecclesiæ produxit in Cancellaria Episcopali instrumentum foundationis, ex qua sola productione exclusa remanet ignorantia, & validum inducitur argumentum plenæ, & individuæ scientiæ de omnibus contentis in instrumento producto. *Rot. in dicta Carpentoraten. Fideicommissi 26. Junii 1709. §. Et eo libentius coram bo. me. Caffarello, & in Romana Legatorum 9. Junii 1709. §. Nec excusari, coram Card. Vicecomite.* Resultat eadem scientia ex depositione etiam nonnullorum Testium, qui testantur se noluisse emere dicta bona ad Ecclesiam spectantia, eo quia audiverint ex dispositione Fundatoris esse prohibita alienari; si igitur talis prohibitio erat nota extraneis, multò magis verisimile est, quòd fuerit nota dicto Patrono. *Rot. decis. 152. n.13. coram Cavaler.* Ad idem
- 5 conducit impetrata licentia alienandi, ex qua inducitur scientia prohibitionis in alienante. *Alex. conf. 4. n.20. vers. idem se*
- appareret lib. 2. Curt. sen. conf. 73. n.14. Rot. dicta decis. 152. num. 14. & seq. coram Cavaler.*
- Neque ab hac devolutione, ac caducitate Patronum excusare potest Beneplacitum Apostolicum desuper obtentum; hoc enim videtur subreptitium, quia Papa nunquam solet derogare foundationibus beneficiorum, præsertim in præjudicium vocatorum *Rot. decis. 114. num. 26. par. 9. rec.* Minusque eandem excusationem causare valet consensus Rectoris præstitus super dicta alienatione, quia Rectores Ecclesiarum nequeunt dissipare, & alienare bona Ecclesiastica, neque derogare voluntati, ac menti Fundatorum,
- 7 cum derogare foundationi, & commutare voluntatem Fundatoris sit de reservatis Papæ *ad Text. in Clement. quia contingit de Relig. domib. Rot. d. dec. 114. num. 22. par. 9. rec.*
- 8 Præmissis tamen non obstantibus sentio in hoc casu Patronum non esse privatum jurepatronatus, & consequenter nec esse factum locum præsentis devolutioni, seu substitutioni contraventionali favore Secundogeniti. Quoniam Patronus alienavit præfata bona Ecclesiæ Patronalis non in proprium commodum, nec in utilitatem alicujus Personæ extraneæ; Sed in utilitatem, & commodum ejusdem Ecclesiæ; non voluntariè, sed urgente maxima necessitate, nimirum pro reparatione Ecclesiæ, quæ inevitabilem minabatur ruinam; non propria auctoritate, sed cum consensu Rectoris, & Beneplacito Apostolico, quo casu non censetur ei prohibita hujusmodi alienatio; dum prohibita per Fundatorem alienatione bonorum Ecclesiæ, licèt censetur prohibita alienatio voluntaria in propriam, vel alterius commoditatem, tamen talis prohibitio non præsumitur comprehendere alienationem favorabilem, & utilem Ecclesiæ, & quæ sit ad hujus commodum, necessitatem, & utilitatem, ea ratione quia in quacumque dispositione, non est spectanda formula, seu figura verborum, sed substantia verisimilis voluntatis; certum est in casu præsentis, ubi alienatio fuit facta urgente maxima necessitate Ecclesiæ, seu pro necessaria illius reparatione, si viveret Fundator, illam approbaret, igitur prohibita per ipsum alienatione præsumitur

mitur verifimiliter sub tali prohibitione comprehendere noluiſſe alienationem neceſſariam, & utilem Eccleſiæ, ut expreſſè docent *Angel. de Peruſ. conf. 7. n. 4.* ibi = *Et alienationes neceſſariæ nunquam ſub prohibitione includuntur* = *Roman. conf. 107. n. 2.* ibi = *Illud eſt clarum, quod Teſtatoris diſpoſitio alienationem certæ rei prohibens favore certarum perſonarum alienationem ſub ſe neceſſariam non includit* = & *conf. 219. n. 8.*, ibi = *Hoc primo probatur ex regula dicente quod quacumque generalis alienationis prohibitio non includit in ſe neceſſariam alienationem* = *Tirraquell. de retract. S. 1. gloſſ. 14. n. 11.* *Roderic. de annuis reddit. lib. 2. quæſt. 15. n. 81.* *Gratian. diſcept. 108. n. 3.* & *diſcept. 949. n. 2.* *Card. de Luc. de Fideic. diſc. 157. n. 7.* *Turricell. de reb. Eccleſ. non alienan. cap. 9. n. 7.* *Rot. dec. 114. n. 30. par. 9. rec.*

10 Quòd procedit etiam ſi fuiſſet à Fundatore prohibitum alienare bona Eccleſiæ etiam cum beneplacito Apoſtolico. *R. P. D. meus Petra in Comment. ad Conſtit. Apoſtolic. 1. Leonis ſect. 4. num. 47. tom. 1. pag. 102.* Et etiam ſi fuiſſet in limine fundationis prohibita alienatio etiam in melius, & utilis Eccleſiæ; quia alienatio, de qua agitur non ſolum eſt utilis, ſed etiam neceſſaria; quæ non præſumitur comprehenſa ſub prohibitione alienationis dumtaxat utilis.

Sed etiam per hypoteſim admiſſo, & nunquam conſeſſo, quod talis prohibitio comprehendat etiam alienationem faciendam, ad commodum, & utilitatem Eccleſiæ, adhuc præſens alienatio bonorum Eccleſiæ, facta à Patrono, cauſare non poteſt caducitatem, & prætenſam devolutionem Jurispatronatus favore ſecundogeniti.

12 Ad hoc enim, ut alienatio bonorum Eccleſiæ cauſare valeat in alienante pœnam caducitatis, aut alias pœnas ab homine, vel à jure in *Extrav. ambitioſe de reb. Eccleſ. non alienan.*, & in hoc Canone inſiſctas, requiritur primò, actus, per quem dominium transferatur, adeo ut ſi Patronus promitteret e. g. vendere, aut venderet bona Eccleſiæ, & non traderet illa bona, non diceretur incurſus in pœnas caducitatis, ſeu privationis Jurispatronatus, nec excommunicationis, quia licet venditio ſit cauſa transferendi domi-

Pars V.

nium, tamen non concludit actum translationis, qui perficitur in traditione rei; *Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 1. S. 4. n. 16.* Inſuper ſi alienaret eadem bona ſub conditione, nimirum ſi, & in quantum de jure poſſum; ſi Sanctiſſimo placuerit &c. non ſequita adhuc traditione, hæc alienatio non cauſaret devolutionem, & caducitatem à Jurepatronatus, quia alienatio facta ſub conditione, non dicitur alienatio, ex quo pendente conditione ſtat in ſuſpenſo, ita ut talis contractus conditionalis ſit reſolutus ipſo jure, ſi conditio non evenerit. *Gratian. diſcept. 949. n. 5.* & *9. tom. 5.* Aut ſi generaliter hypothecaret bona Eccleſiæ, quia cum tractetur de puniendo; verbum Alienationis accipitur ſtriè, & propriè, ſeu pro translatione dominii. *Fagnan. in cap. nulli de reb. Eccleſ. non alienan. n. 30.* & *ſeq. & n. 36.* *Ventrigl. ubi ſupra n. 20.* Secundò requiritur quòd bona, quæ alienantur, reperiantur ſub dominio Eccleſiæ, nam ſi Patronus alienet bona Eccleſiæ non incorporata, pœnæ non habent locum, *Lotter. de re benef. lib. 3. quæſt. 26. n. 16.* & *ſeqq.* *Ventrigl. ubi ſupra num. 17.* Tertiò, quòd alienatio fiat in conſulto Summo Pontifice. *Fagnan. in d. cap. nulli de reb. Eccleſ. non alienan. n. 12.* *Lotter. ubi ſupra n. 30.* *Ventrigl. ubi ſupra n. 18.* Quartò requiritur dolus, vel malitia. *Card. de Luc. de alienat. diſc. 51. num. 4.* & *7.* & *n. 9.* & *de fideic. diſc. 154. n. 3.* & *diſc. 155. n. 2.* & *5.* & *diſc. 157. n. 5.* *Rot. decif. 70. num. 1. poſt Bonden. colluct. legal. tom. 1. & decif. 491. n. 1. coram Merlin. & decif. 14. n. 15. poſt Merlin. de legitim.*

In caſu præſenti licet adſit primum, & ſecundum requiſitum; cum fuerint alienata à Patrono bona Eccleſiæ incorporata, & translatum horum dominium; deficit tamen tertium requiſitum, dum fuit in hac alienatione obtentum ab eodem Patrono Beneplacitum Apoſtolicum, & quòd operatur, ut alienatio ſuſtineatur non obſtante quacumque prohibitione Fundatoris. *Turricell. de reb. Eccleſ. non alienan. cap. 9. n. 2.*, ibi = *Secundus eſt effectus, ut alienatio facta contra prohibitionem Fundatoris, qua regulariter eſt nulla, concurrente Beneplacito Apoſtolico, ſeu vero, ſeu præſumpto, ſuſtineatur, non obſtante quacumque prohibitione in fundatione ap-*

O 2 poſ-

- posita* = *Rot. decis. 114. n. 9. par. 9. rec.*
- 17 Nec Beneplacitum Apostolicum in presentiarum dici potest subreptitium, uti in contrarium superius asserbatur, quia fuit à Patrono impetratum prævia, expressione, & narrativa dictæ prohibitionis Fundatoris, qua non obstante Summus Pontifex concessit facultatem alienandi præfata bona, quod sufficit ad excludendam subreptionem, quæ tunc solum diceretur adesse si fuisset occulta, seu riticia Papæ voluntas Fundatoris prohibitiua alienationis, ea ratione, quia si Papa hanc enixam voluntatem Fundatoris scivisset, Beneplacitum non concessisset, aut difficilior Turricell. de reb. Eccles. non alienan. cap. 9. n. 4. R. P. D. meus Petra in Comment. ad Constit. Apostolic. 1. Leonis sect. 4. n. 48. tom. 1. pag. 102. Rot. dicta decis. 114. num. 18. & seqq. p. 9. rec.
- 18 Deficit etiam quartum requisitum, nimirum dolus, sive malitia, quia Patronus alienavit bona prædictæ Ecclesiæ cum Beneplacito Apostolico, & lege permitte, dum permittitur à jure alienare bona pro reparatione necessaria Ecclesiarum, & cum credulitate, quod si Fundator viveret, hanc alienationem approbaret, quod sufficit ad eum excusandum à dolo, & malitia, Card. de Luc. de alienat. disc. 51. n. 4. Rot. decis. 81. n. 3. coram Cavaler. Præterea alienatio hæc facta ab eodem Patrono, est necessaria, & utilis Ecclesiæ, seu cedit in hujus evidentem necessitatem, utilitatem, & commodum, quæ utilitas, & necessitas operatur in alienante bonam fidem, & excludit dolum, & malitiam. Card. de Luc. de alienat. disc. 51. n. 9., ibi = *Ideoque ubi Ecclesie utile negotium geratur, id redolet bonam fidem, & excludit dolum, & malitiam* = & disc. 157. n. 8. de fideic., ibi = *Vel sine dubio id sufficit ad excusandum à pœna, dum constat prudenter illum gestum esse, ac bono animo faciendi rem utilem* = Ac proinde etiam si admittatur, quod sæpe dicta Fundatoris prohibitio, hanc alienationem etiam percutiat; adhuc tamen Patronus dici non potest caducatus à Jurepatronatus, nec factus locus substitutioni favore secundogeniti.
- 20 Hinc non obstat Decisio S. Rotæ in Romana Fideicommissi coram R. P. D. Cerro,

unà cum aliis auctoritatibus superius in contrarium pro ratione dubitandi allatis; ipsa namque *Decisio*, & omnes aliæ Auctoritates procedunt in alienatione bonorum Ecclesiæ facta à Patrono contra expressam prohibitionem Fundatoris, voluntariè, absque necessitate, & ad proprium, vel aliorum commodum, non verò in alienatione facta urgente Ecclesiæ necessitate, & in hujus utilitatem, sive commodum; ut inferius legenti patebit.

R. P. D. C E R R O

Romana Fideicommissi

Luna 22. Februarii 1717.

Fratres de Cia sub fundamento distractionis Cappellæ erectæ à Francisco Cia in Ecclesia Sanctæ Mariæ del Pisciarello Terræ Poli, ac aliorum bonorum, quæ pro cautela illius Dotis à dicto Francisco fuerant relicta, putantes ad eorum commodum apertum fuisse non minus Fideicommissum restitutorium, quam contraventionale ordinatum ab eodem Testatore occasione erectionis dictæ Cappellanæ petierunt sud die 29. Aprilis anni proximi elapsi à me proponi dubium = *An danda esset immisso*, = quod cum res solvi tunc non potuerit ob suffragiorum paritatem, in Audientia diei 22. Junii subsequenti, decisum fuit sub responso negativo: Quapropter admissi ad beneficium novæ Audientie hodie omnem restrinxerunt conatum ad solum Fideicommissum contraventionale, ac propterea agnoscendo DD. illud rectè de per se stare posse, secluso etiam Fideicommissio restitutorio, ut aliàs monuit Card. de Luca de Fideic. disc. 143. sub n. 5, sedulo examinatis rationum momentis, quæ pro illo Actoribus patrocinabantur, discedendo à priori opinione receperunt à decisio.

Præfatus enim Franciscus in erectione dictæ Cappellanæ cum constitutione determinatæ Dotis, pro qua specialiter hypothecavit duas domos, & generaliter omnia, & universa Bona ita præcepit = *Item detto Signor Fondatore espressamente proibisce a tutti li suoi Eredi, e Successori in infinitum Patroni pro tempore di poter in alcun*

alcun tempo mai vendere, alienare, impegnare, o in qualsivoglia altro modo di stracare la detta Chiesa, e Cappella con altre sue ragioni sotto pena di caducità dal commodo di detta sua Eredità da incorrersi ipso jure, & ipso facto per qualsivoglia pretesto, e causa anche qui non espressa &c. e venendo il caso (il che Dio non voglia) che alcuno di detti suoi eredi &c. in avvenire mai per alcun tempo avesse tale intenzione di alienare &c. in tal caso la detta alienazione s'intenda nulla &c. e quello, che averà tal temerità di fare tal alienazione &c. in tal caso decadi dal commodo di detta Eredità ipso jure, & ipso facto, come in effetto da adesso per allora lo differedita, e non abbia alcun titolo, nè azione alcuna sopra la detta sua Eredità, ed altro, che si contiene nella presente fondazione, ed in luogo suo succedendo, debba, e vadi, e cadì nell' altro più prossimo della Linea, Agnazione, e Parentela di detta Descendenza della Casa Cia =.

21 Quamobrem cum in Testamento deinde confecto, ratificato, ac approbato Instrumento dictæ Foundationis hæredem scripserit Lucam Fratrem, dum iste grandi contracto ære alieno in suos Creditores alienavit tam Cappellam, quam duas Domos specialiter obnoxias oneri ejus Dotis unâ cum omnibus aliis Bonis hæreditariis pari modo pro cautela Dotis hypothecatis, statim factus fuit locus substitutioni contraventionali favore Actorum uti Proximiorum de Linea, Agnatione, & Parentela non expectata morte Alienantis, qui sicuti in ipso momento alienationis privatus legitur omni commodo, & jure super prædicta hæreditate, ita illius existentia nequaquam impedit quo minus ad subsequentes in gradu ob ejus contraventionem successio devolvatur, ut probant *Peregrin. de Fideicom. art. 14. num. 8. Ciarlin. controv. 43. num. 6. & seqq. Capon. discept. 373. num. 10. Rota Lucen. apud Balduccium ad Ramon. decis. 36. num. 2. & seqq. lib. 2. Rota nostra in rec. decis. 205. n. 2. part. 15. & in Cavallicen. Bonorum 16. Junii 1704. §. Ex quibus coram bon. mem. Caffarello, & in Romana Domus, seu Palatii 2. Decembris 1707. §. Visa etenim, coram bon. mem. Omaña, & 4. Februarii 1709. §. Descendendo, cor. Eminentiissimo Scotto, & in Romana Primogenitura de Cardellis 16. Martii 1711. §. Inf-*

ciari, coram R.P.D. meo Crispo.

Nec incurfus caducitatis sic à Testatore comminata evitare posse videbatur ex ea responsione, cum qua pertransit decisio, quæ revidetur §. *Attamen*, quod nempe præceptum de non alienando restrictum fuerit ad Ecclesiam tantum materiale, id confirmando verbis illis = *Nè tampoco farvi Convento* = quasi ista Ecclesiæ solummodo materiali congruere debeant; Etenim assumptum istud undique subvertitur ab amplitudine verborum, quibus dicta prohibitio concepta fuit, ibi = *detta Chiesa, o Cappella con altre sue ragioni* = Prædicta enim jura, quæ eodem modo cadunt sub præcepto de non alienando sicut, & ipsa Cappella, seu Ecclesia, hanc restrictionem non admittunt, sed æquè illorum nuncupatione comprehenduntur etiam prædia, & bona dotalia, in quibus præcipuè consistere dicuntur jura ipsius Ecclesiæ ad *Text. in leg. quid aliud 86. ff. de verb. signif. Barbosa. App. 134. num. 10. Simon. de Prat. de interpret. ultim. volunt. lib. 2. solut. 4. numer. 39. Rota coram Ninot. dec. 28. num. 9.* Quemadmodum experimur in unione, quæ ubi facta legatur de Ecclesia cum suis juribus translata per ea dicitur Ecclesia cum suis bonis *Lapus alleg. 139. n. 10. & seqq. Rota coram Emerix jun. decis. 786. num. 2. & in rec. decis. 10. num. 2. part. 14. & decis. 49. num. 8. par. 15. & decis. 321. n. 2. par. 19.* Prædicta enim verba = *nè tampoco farvi Convento* = stant ampliatiuè, nec tollunt præcedentem inhibitionem generaliter expressam de non alienando Cappellam cum suis juribus, cum species non restringat genus, sed addita censeatur gratia majoris declarationis juxta Doctrinam *Bartol. in leg. quæsitum 12. §. Si quis fundum, sub n. 11. & seqq. ff. de fund. instruct. Gratian. discept. 692. n. 5. Rota coram Emerix junior. dec. 1272. n. 8.*

Atque ex ea universalitate verborum 23 tollitur aliud objectum quod verba illa = *Con altre sue ragioni* = verificari possint in jure honorifico patronatus; Præterquam quod enim nulla congrua ratio esset assignabilis cur prædicta jura Cappellæ potius verificari debeant in solo jure patronatus, nec æquè completantur cætera bona dotalia ejusdem Cappellæ, quando eorum generalitas potest

utrum.

utrumque comprehendere per ea, quæ advertit *Rota coram Pro patruo meo dec. 28. num. 12. & cor. Benincas. dec. 144. nu. 10. & in rec. dec. 251. n. 16. par. 19.* Attamen excluditur in universum ista interpretatio, quia cum verba illa $\equiv$ *con altre sue ragioni* $\equiv$ sint significativa domini favore Ecclesiæ, cui annectuntur juxta monitum *Text. in leg. quintus, S. Argento ff. de auro, & argento legat.*, non possunt ullo pacto adaptari juri patronatus, cujus Ecclesia non est domina, quodque propterea dicitur jus proprium Patronorum, non verò Ecclesiæ, ut tradunt *Barbos. appell. 124. n. 31. Lambertin. de jure patronatus lib. 1. par. 2. quest. 7. art. 1. n. 5. vers. non venire, Vivian. eodem tract. lib. 1. cap. 2. n. 2.*

At ubi pro incurfu caducitatis exposceretur effectiva alienatio Cappellæ, seu Ecclesiæ materialis, ac juris patronatus, nec ista revera deficeret; Nam cum fun-
24 datur in erectione dictæ Ecclesiæ reservaverit sibi, ejusque hæredibus mansionem cum mobilibus in eadem Ecclesia, nec non stabulum, ibi $\equiv$ *Ad effetto, che dette stanze con detti Mobili, e rimessa le possi sempre godere detto Signor Fondatore &c., e dopo di se, i suoi eredi, e successori, e perciò proibisce espressamente, che detti Mobili, e robbe non si possino mai vendere &c.* $\equiv$ eo ipso quod Lucas primus hæres cessit, & renunciavit generaliter favore Creditorum $\equiv$ *Omnia, & singula ejus Bona Stabilia, Mobilia, Semoventia, Jura, Credita, & actiones quascumque in quovis loco possit. & existen. & ad ipsum quomodo libet spectan. & pertinen. &c.*, $\equiv$ cum omnibus, & singulis eorum juribus, jam distraxisse censetur tam Ecclesiam materialem, quæ respectu ædificii ejusque situs, & ornamentorum dicitur esse in hæreditate prophana, & in hominum commercio, ut testantur *Salgad. Labyrinth. credit. par. 3. cap. 5. num. 48. Loter. de re benefic. lib. 2. quest. 4. n. 14. Card. de Luca de jure patr. disc. 53. num. 3. & in Miscell. Eccles. disc. 28. num. 12. & de Præemin. disc. 40. num. 9.*, quam prædictas mansiones unâ cum mobilibus, quæ veluti ipsius Ecclesiæ partes erant affectæ hypothecæ Creditorum, & expositæ illorum concursui ad tradit. per *Rebuff. in leg. verbum 181. vers. 14. ff. de verb. signific. cum aliis per Rot. in Firmana Jurisdictionis super refer-*

vatis 15. Aprilis 1701. S. Non officiente, coram Reverendis. Molines Generali Hispaniarum Inquisitore.

Quinimo ipsum Jus patronatus, quod in vim memoratæ cessionis ad eam amplæ de
25 omnibus Bonis, & juribus translatum dicitur in Creditores tametsi nulla de eo facta fuerit specialis mentio, ut tenent *Vivian. de jure patronatus lib. 4. cap. 4. n. 16. & 17. Rota coram Bich. decis. 15. num. 4. & coram Benincas. dec. 90. num. 6. & in Urbanien. Canonatus 23. Januarii 1697. cor. Reverendis. dell' Olmo, & 20. Junii 1698. coram bon. mem. Pio impress. apud modernum Romanum discept. Eccles. 4. num. 84. & 95.*

Minusque caducitas valet excusari ex eo quod dicta alienatio facta à Luca interpretanda sit exclusivè ad bona illa, quæ sub pœna caducitatis alienari prohibebantur. Sumendo sic interpretationem benignam pro actu licito, ut excludatur illicitus; Etenim conclusio ista tollitur à circumstantia facti, dum Lucas ante generalem cessionem omnium bonorum, & jurium usque de anno 1712. alienavit in specie unam ex Domibus assignatis pro fundo, & dote Cappellaniæ, alteram verò ejusdem Cappellæ domum dotalem distraxit in generali cessione omnium bonorum, in cujus sequelam inclusit istam domum mediante indicatione, quæ fit per cedentem bonis, de qua *Scannerol. de Visit. Carcerat. lib. 3. S. 9. cap. 7. num. 2.*, & demum conclusio allegata in objecto non applicatur in nostra hypothese, ubi fundator jura Cappellaniæ, quæ alienari prohibuit, non restrinxit ad certam tantum bona, sed extendit ad universa, ac ad jura hæreditaria, quæ generaliter hypothecare declaravit pro cautela dotis Cappellaniæ tam in instrumento fundationis, quàm in Testamento, in quibus terminis, cum prohibitio omnia complectatur, non intrat interpretatio eximendi ab actu alienationis bona prohibita, attenda deficientia distinctæ speciei bonorum liberorum, & prohibitorum, *Bich. dec. 426. num. 7. par. 2. divers.* Atque id eò
26 cum Lucas universa bona alienaverit, nullo justo colore excusari queit ab inflata pœna, cum institutus censetur sub conditione resolutive de non alienando, & hæres tandiù designatus, quamdiù bona

na hæreditaria non alienasset ad *Text. in leg. ff. legatum ff. de adimen. legat. Tancrediti consult. 10. n. 46. & seqq. Thesaur. dec. 270. n. 20.* in modum, ut secuta contraventione, lex ipsa statim exequi dicatur voluntatem defuncti transferendo hæreditatem in substitutum *Ciarlin. contror. 126. numero 54. & seqq. cum aliis per Rot. in dicta Romana Primogenitura de Cardellis 16. Martii 1711. §. In altera, cor. R.P.D. meo Crispo.*

Cum verò inexcusabilis undique redatur incurfus Lucæ in caducitatem, omninò irrelevantè ea reduci prætendebatur ad nudam amissionem jurispatronatus, quasi fundator, hæreditatis appellatione, loqui intellexerit de solo jurepatronatus; Intellectui enim isti nimis adversatur litera Instrumenti ex pluribus locis desumpta juxta quam non semel, sed pluries expressit se caducitatem imponere ab universa hæreditate, ibi = *Sotto pena di caducità dal comodo della sua eredità da incorrersi ipso jure, & ipso facto, come in effetto da adesso per allora lo differedita, e non abbia alcun titolo, nè azione alcuna sopra la detta sua eredità* = Quapropter de directo destrueretur dicta litera, ubi pro hæreditate intelligendum sit Juspatronatus ob nimis patentem diversitatem inter unam, & alteram intercedentem, cum hæreditas sit quid universale continens omnia bona, & jura Testatoris *leg. nihil aliud 24. & leg. hæreditatis appellatio 119. & leg. hæreditatis appellatio 138. ff. de verb. signif.* jus verò patronatus sit quid personale, ac ab hæreditate penitus distinctum *Lambert. de jurepatronatus lib. 1. par. 2. quest. 5. art. 14. num. 6. Rota in Mantuana Beneficii impress. apud eundem Romanum discept. Eccles. 14. n. 32. & in Balneoregien. Beneficii 21. Januarii 1707. §. Qualitas, cor. Reverendissimo Kaunitz.* Potissimum ubi non agitur de fundatore rudi, & idiota, sed sagaci, experto, utpotè Beneficiario Basilicæ Lateranensis, quique propterea præsumitur quod sciverit quid appellatione hæreditatis, quidve nuncupatione jurispatronatus contineretur ad hoc, ut unum pro alio non usurpaverit, prout pro interpretandis Testamenti verbis indagandum esse monuit *Card. de Luca de fideicom. disc. 58. sub n. 2. vers. in proposito*

igitur in fine, Gobbius consult. 150. n. 32. & 33. Rota in d. Romana Domus, seu Palatii 31. Januarii 1710. §. Nihil adversante, coram R.P.D. meo Crispo.

Et de facto in suo proprio sensu fundatorem intellexisse nomen hæreditatis demonstrat superior pars Instrumenti foundationis, in qua mentionem fecit de duabus Domibus assignatis in fundum Cappellanix, ibi = *Che le suddette Case con tutti gl' altri suoi Beni, che lascerà nella sua Eredità* = cum una pars dispositionis declaret quid appellatione hæreditatis senserit fundator in altera *Mantic. de Conject. lib. 3. tit. 9. num. 5. & seqq. Rot. dec. 647. n. 34. par. 19. recent., & in Sulmonen. jurispatronatus 21. Januarii 1715. §. Hacque intelligentia, coram R.P.D. meo Falconerio.*

Parumque relevat quod, sicuti in erectione Cappellanix fundator non instituerat sibi hæredem universalem, ità judicandum non sit voluisse infligere poenam privationis totius hæreditatis, quæ regulare est quod nec dari, nec auferri possit nisi per testamentum; Huic enim objecto occurrunt pariter verba ejusdem testamenti, in quo præfatus Franciscus ratificavit, & explicitè approbavit foundationem Cappellanix = *Con tutti li patris, proibizioni, obblighi, & altro contenuti, & espressi nell' Istromento di essa fondazione, quale in tutto, e per tutto, ratifico, approvo, & accetto, e voglio, che se gli dia la sua piena esecuzione nel modo, e forma, che in esso, e per tutto si contiene* = ac propterea, cum prohibitio alienationis sub poena caducitatis ab integra hæreditate adjuncta legatur in memorato Instrumento foundationis uti ratificata in testamento desuper condito, inesse dicitur in eodem testamento, ac si in isto fuisset expressè repetita, idque ex vi relationis, quæ efficit, ut relatum ita inesse dicatur in referente cum omnibus suis qualitatibus, ut unica ex utroque quodammodo fiat dispositio ad *Textus expressos in leg. asse toto 77. de hered. instit. col. si ita scripsero 38. ff. de cond. & demonstrat., & leg. institutio 10. ff. eodem, Capon. discept. forens. cap. 100. lib. 2. Mansus contror. 315. n. 28. Rot. in recent. dec. 87. n. 4. par. 15. & in Romana, seu Reatina Fideicommissi 2. Decembris 1697. §. Hac enim argumenta, & 23. Janua-*

nuarii ejusdem anni §. At hujusmodi, coram Eminentissimo Cardinali de la Tremoille, & in Reatina Fideicommissi de Vincentinis 14. Martii 1701. §. Neque, coram Card. Scotto.

Cujus relationis vis minùs rectè declinari contendebatur sub respectu diversitatis Personarum, quæ invitantur in testamento, ab illis, quæ vocatæ noscuntur in instrumento foundationis, cum in isto jus nominandi ad Cappellaniam relictum fuerit Hieronymo filio Lucæ, quando in testamento Lucas reperitur hæres scriptus in omnibus bonis, & in universa hæreditate, qui vocatus non legebatur in fundatione Cappellaniæ: Quandoquidem, licèt Lucas non fuerit invitatus ad jus nominandi in fundatione Cappellaniæ, non idcirco argui rectè poterat non fuisse ei relictum juspatronatus, nec fuisse in fundatione vocatum; Fundator enim declaravit velle Cappellaniam erigere =

Per sè, sui Eredi, e Successori di qualsivoglia sorte in infinitum &c. della Casata, e Famiglia Cia in perpetuo = Unde, cum sit
29 extra controversiam Lucam fuisse primum hæredem institutum in testamento, fit indè consequens fuisse itidem vocatum ad dictum juspatronatus, quod si jus nominandi fuit relictum Hieronymo filio Lucæ, hoc nil aliud infert, nisi quod fundator distinxerit juspatronatus à jure nominandi, quod tamquam effectus juspatronatus benè stare potest penès unum de familia, quantumvis juspatronatus insit penès hæredes ejusdem familiæ, ut in specie advertunt *Vivian. de jurepatronat. lib. 1. cap. 3. n. 31. & lib. 5. cap. 2. n. 3. Gonzal. ad regul. Cancell. gloss. 18. num. 92. Rot. coram Seraphin. dec. 456. n. 3. & 4. & in recent. dec. 809. num. 13. par. 18. & in Alexanen. Beneficii 11. Aprilis 1712. §. fin. cor. R. P. D. meo Aldrovando.*

Et ita utraque &c.

C A N O N VI.

CONCILIUM TRIDENTINUM Sess. XXIII. Cap. XVIII.

CUM Adolescentium ætas, nisi rectè instituatur, prona sit ad Mundi voluptates sequendas, & nisi à teneris annis ad Pietatem, & Religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, numquam perfectè, ac sinè maximo, ac singulari propemodum Dei Omnipotentis Auxilio Disciplina Ecclesiastica perseveret, Sancta Synodus statuit, ut singulæ Cathedrales, Metropolitanæ, atque majores Ecclesiæ pro modo facultatum, & Diœcesis amplitudine, certum Puerorum ipsius Civitatis, & Diœcesis, vel ejus Provinciæ, si ibi non reperiantur, numerum in Collegio ad hoc propè ipsas Ecclesias, vel alio in loco convenienti ab Episcopo eligendo, alere, ac religiosè educare, & Ecclesiasticis Disciplinis instituere teneant; In hoc verò Collegio recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati sint, ac legere, & scribere competenter noverint, & quorum indoles, & voluntas spem afferat, eos Ec-
cle-